

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. I. De Ratiocinatione & Sillogysmo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

gumentationis species, ad quas alia reducuntur: de singulis hinc aliquid non Philosophorum rigorem, & latitudinem sectando, sed captum Rhetorum, dicam aliquid.

§. I. De Ratiocinatione seu Syllogismo.

Ratiocinatio est oratio seu argumentatio, tribus constans partibus à quarum una progredimur ad alteram, ut ex utraque tertiam inferamus. Vocatur ratiocinatio, quia ratio seu argumentum inventum artificiosè ponitur, ut aliquid concludat, & inferat. Partes autem, quibus constat, sunt *propositio* (quæ apud Philosophos semper vocatur *major*) *Assumptio*, (quæ Philosophis minor dicitur) & *Complexio*, quæ Philosophis est conclusio & consequentia, vel illatio. Prima pars *propositio* dicitur, quia proponit argumentum ex aliquo locorum Rhetoricorum desumptum: unde dicit Author: *per quam locus ponitur*, id est argumentatio ex loco desumptum: accipit enim continens pro contento per *Metonymiam*. Secunda vocatur *assumptio*, quia ad rationem & argumentum jam propositum assumit, & adjungit id, de quo est quæstio, & dubium. Tertia appellatur *complexio*, quia complectitur, & colligat duo, de quibus dubium erat, an conveniat unum alteri: dubium enim erat: an prædicatum subjecto conveniat. Est autem subjectum, ut supra dictum est, id de quo aliquid dicitur. *prædicatum verò est, quod de aliquo dicitur, hic.*

Nota

Nota 1. licet Syllogismus ex se sit oratio tripartita, tamen si propositioni sua addatur ratio, & assumptioni rursus sua, dicitur apud Rhetores quinque partita, quod quinque partibus constet; quod toties est faciendum, quoties oritur dubium: an propositio & assumptio vera sit.

Nota secundò facilem, pro captu Rhetorum, modum syllogismum conficiendi, nulli, quod sciam, traditum apud Authores, qui tamen Rhetorum exercitationes in syllogismo oratoriè deducendo potissimùm collocant. ut est A. Radau. P. Sigis. Lauximin. Est autem iste, prorsus conformis præceptis Rhetoricæ. Primò *fac quæstionem*, deinde inveni rationem, seu argumentum, pro ut jam suprâ monui: posthæc argumentum inventum conjunge cum *predicato* quæstionis relicto interim subjecto; ità tamen, ut prædicatum quæstionis maneat prædicatum, & ratio inventa fiat subjectum; & sic habebis *propositionem*; hæc enim est *per quam locus seu argumentum ex loco proponitur*. Hoc tamen observandum, cum ex particularibus meris nil sequatur juxta Philosophos, eò quòd medius terminus (qui est ratio inventa, respectu ejus prædicatum & subjectum quæstionis sunt duo extrema conjungenda per hoc medium, cum non detur transitus ab uno extremo ad alterum sine medio) non distribuatur, ac extendatur, ut utrumque

extremum, prædicatum & subjectum, complectatur & jungatur, tanquam vinculum quo unum alteri jungatur: Hoc inquam observandum est, ut si ratio sit particularis, facias universalem reducendo hypothesein ad thesim, speciem ad genus: quod fit, si omitas circumstantias ad unam personam, vel rem tantum spectantes, & constructionem sic ponas, ut de omnibus in illo genere verificetur: ad quod serviunt particule *nullus, omnis, nunquam, nusquam, quandocunque, ubicunque*. Ut verò alteram syllogismi partem conficias, arripe jam *subjectum* quæstionis, & iterum adjungere rationem inventam, ita tamen, ut *subjectum* quæstionis maneat *subjectum*, & ratio ponatur pro prædicato, & habebis assumptionem. Tandem accipe quæstionem, pro complexione (nec enim aliud inferri debet quàm quod est in quæstione, hoc enim probandum est) sed loco *an*, ponas vocem *ergo, igitur* vel similem particulam illativam. Res pateat in exemplo. Sit quæstio: *an Medea diligat filium?* inveniatur ratio, quæ v. g. pro affirmatione detur, quod *fit Mater*: jam hæc ratio ponatur cum *prædicato* quæstionis, quod est, *diligit filium*, & maneat prædicatum quæstionis prædicatum propositionis: unde *subjectum* erit ratio inventa: nempe: *Mater*: quia verò propositio sic erit particularis, cum ratio sit de sola Medea, revocetur ad universalem hoc modo: *omnis mater diligit filium*. Deinde accipiatur iterum ratio, &

ad

ad illam assumatur *subjectum* quæstionis, ita ut maneat *subjectum*, ideoque ponatur ratio pro prædicato; unde fiet hæc constructio: *Medea est Mater*. Demum accipiatur quæstio, & loco *an* ponatur *ergo*, sic mox erit complexio hæc: *ergo Medea diligit filium*.

§ II. De *Enthymemate*.

Enthymema dicitur *ratio* *incompleta*, quia duas tantum *sylogismi* partes complectitur aperte & expresse, tertium interim reticendo & subintelligendo: Hanc ob causam etiam *commentum* dicitur, quod una *Sylogismi* pars in *mente* remaneat. Prima pars vocatur *antecedens*, eo quod antecedit; altera *consequens*, quod ex priori consequatur. Unde defini potest, quod sit oratio seu *argumentatio* *duabus constans partibus ex quarum una infertur altera*. Potest autem in *mente* reticeri tam major, quam minor *sylogismi*, id est, jam hæc, jam illa pars omitti potest. v. g. *omnis Mater diligit filium, ergo Medea diligit filium*. Vel: *Medea est Mater, ergo diligit filium*. Solet autem plerumque omitti pars illa, quæ per se est nota, ideoque facile subintelligitur, idque non tantum in *conficienda* *argumentatione*, sed etiam in *deductione* seu *tractatione* illius: *superfluum* est enim atque ideo *vitiosum*, hujusmodi *deductioni* immorari: Unde fit, ut sæpe *sylogismi* loco in oratione tractetur solum *enthymema*, cum aliqua partium obscura atque dubia non est, ut patet in orationibus *Ciceronis*.